

DE TIGGER

Redactie:
Maj. M. F. A. Brok,
Kapit. M. J. O. Branse,
Sgt. J. G. M. C. van Asseldonk.

Weekblad van De Tigger-Brigade
No. 67

Secretariaat en Administratie:
DIENST WELFARE
Tel. Smg. 220

ZATERDAG 2 AUG. 1947

OPLAAG 7500

Vitamine „G“

Te velde krijgt veel in andere kleur: dat komt door het zweet, het stof, de vermoeienis, de goede zin, de kameradschap. Te velde zijn zoutpillen en vitamine-tabletten meer nodig dan anders.

Een andere kleur: wat 'n prachtige gezicht is het, wanneer vanuit 'n pas het uitzicht groot en groot wordt. Moetzam is de afluoelgang naar boven gekropen en nu ligt daar de zee: eindeloos glinsterend water, blauwgroen, bewegend of glad gestreken. De frisse zeevind waait je tegemoet; of als men het binnenland ingaat: ineens de vlakke, het prachtige, brede moerasmeer, waar de bergen om heen gegroepeld staan, die we vroeger alleen maar wazig uit de verte kenden, grauw en vaag, nu scherp gelekend en vol kleuren.

Het is begrijpelijk, dat een mens, die zich lange tijd opgesloten heeft gevoerd, nu de roep naar de verte in zich voelt, waardoor alle pioniers zich betrokken gevoelden. Al het mooie, dat dit rijk gezegende land nu nog ongerept liet, wilden van dichterbij zien en genieten.

Maar uiteindelijk komen wij hier nu voor recht en veiligheid. En dus kunnen wij niet onszelf en ons vaandel vergeten: moesten er eigenlijk geen maatregelen genomen te hoeven worden. Meest niet in de kraant gesproken worden van de „correcte houding tot dusver van de troepen“. Wij zijn toch hier om iets te brengen, niet om iets te nemen; wij zijn hier ten bate van de goedwillende bevolking, niet ten koste van hen. Wij willen immers zelfs, als het moet, ons eigen leven voor hen geven en zullen we dan het leven van anderen nog harder, nog moeilijker maken dan het al is en was?

Uiteindelijk zijn we wel pioniers, geen avonturiers. We hebben een te bittere ervaring aan eigen lijf ondergaan, dan dat we ons zelf zonden vergeten en vergoeten en ze uiteindelijk laten zien, dat we hier ten onrechte zijn. We kunnen ons nooit iets privé toeëigenen — Ook al is het niet duidelijk wie de eigenaar was. We kunnen het in beslag nemen, opbergen, in veiligheid brengen voor de rechtmatige eigenaars of de gemeenschap. We willen zelfheersing en eerlijkheid tonen, hulp en bescherming brengen, de mensen eindelijk laten voelen, dat zij bij ons weer veilig zijn. We moeten wel vechten, maar voor recht en orde.

*Wat wij niet wilt, dat U geschiedt.
Doet dat ook aan, 'e anders niet!*

Pak Eebon

IN MEMORIAM

SIDEKI. C. SMEEKENS, M. T. Staf.

17 Juli 1947 werd plotseling een van onze uitstekende kameraden tot een beter leven opgeroepen. In hem viel veel te bewonderen. Als oudste van een groot en goed gezin was hij ook hier voorbeeldig. Godsdienstig, plichtsgetrouw, sportief; hij was in elk opzicht een gezonde, frisse, fijne kerel aan wien we van harte het eeuwige geluk gunnen.

P. Bonke

Brigade-aalmoezenier.

De T-Brigade breekt uit

Sinds wij U de vorige week vertelden, hoe de demarcatie-lijn naar het Zuiden overschreden werd is ook in de richting Oost en West dit hinderlijk obstakel opgeruimd. Semarang is nu voor het eerst een stad geworden, waar het krijgsmoer nog maar van heel verre doordringt, wel een verschil met den tijd, toen elke schietpartij in een der sectoren de gehele stad opschrikte.

Geheel en al veilig is het echter nog niet zoals de „lucht aanval“ van Dinsdagochtend j.l. bewees. Wij vermoeden echter, dat deze aanvallen zo sporadisch zullen blijven, dat het niet de moeite waard is zich daarover bezorgd te maken. De republikeinse luchtmacht heeft hiernaar de waarschuwing de eerste en de laatste „luchtraid“ van deze gehele actie uitgevoerd. De slachtoffers waren Indonesische burgers.

In het Zuiden zijn de troepen bezig zich te consolideren: „mopping-up operation“ zoals de Engelsen dat tijdens de afgelopen oorlog pleegden te noemen. Het thans bezette gebied wordt schoongeveegd en beveiligd. Dit eist waakzaamheid en patrouillewerk in onbekend terrein. Nu komt echter de ervaring van de afgelopen maanden van pas. Als volleurde wondlopers sluipen onze mannen door het groen en zijn als altijd de slimsten. Ze zijn Semarang al vergeten en hebben weinig lust nog eens terug te ke-

ren naar dit oord van veyeling. Ze kennen maar een koers meer en dat is Zuid.

Wandelaars hebben hun waarnemingszitten op de eerste plaats wat ruimte gemaakt in de richting Oost. Het beroemde Oostfront, dat bekend stond om zijn fanatieke verdedigers, werd wat onrustig in de eerste dagen van deze week. Twee vlot uitgevoerde acties van de Stoottroepen en Irene hebben hiernaan een einde gemaakt: Mraanggen is een kampong binnen Nederlands gebied geworden. De republikeinen hadden hier inderdaad fameuze stellingen. Het was een modelwaterlinie, waarop onze jongens hun ogen uitkeken. Nog meer verbaasd stonden zij echter, dat deze linie zonder meer in de steek was gelaten. Al wat er van de verdedigers restte waren alweer schoenen en laarzen. Het is hier een desolate, verwilderde streek waar reeds lang alleen maar militairen huisden. Bevolking werd er praktisch niet aangetroffen.

Het zesde heeft zich enkele dagen ontdig gehouden met het opruimen van de hindernissen aan de Westzijde. Zij hebben hun lang-verdedigde kampongs verlaten en een flinke stoot voorwaarts gemaakt. Zij hadden hierbij hoofdzakelijk te vechten tegen versperingen. Maar in die strijd tegen boomstammen en bamboevonden zij ideale medewerkers in de 5e. Genie Veld. Overal

waar werk aan de winkel is staan deze klanten mee in de voorste lijn en zwoegen en sloven zonder zich er om te bekreunen, dat ze zich in de voorste zone bevinden. Hun werk dwingt ieders respect af en toont eens te meer hoe belangrijk ieder onderdeel is van het gecompliceerde geheel, dat een modern leger is. In Kaliwoengoe hielp de bevolking dapper mee. Het was in dit gebied werkelijk treffend om te zien hoe gelukkig de mensen waren eindelijk bevrijd te zijn van de voortdurende oorlogsdreiging. Was de bevolking elders in den beginne gereserveerd en ging zij slechts aarzeland tot een hartelijke groet over, hier werden onze jongens werkelijk als bevrijders binnen gehaald en vergat de Javaan zijn flegmatieke aard in uitbundige betuigingen van dank. Iedere soldaat werd toegejuicht met een hartelijke „terima kasih, toean!“

Dit is de vrucht van het pacifische werk, dat sinds September in deze Westhoek is verricht. Reeds lang waren de geruchten over de toestanden in dit eens zo verlaten gebied over de demarcatielin doorgedrongen en herhaaldelijk heeft de bevolking formeel om de komst van de Nederlandse troepen gesmeekt. Nu waren zij er. De bevolking was dan ook niet gevluht. Zij hadden zich even schuil gehouden voor het vuur, maar zodra de rust was weergekeerd kwam ze onbevreesd van alle zijden toelopen. Dit was de mooiste rechtvaardiging voor onze actie, die wij maar konden wensen!

Deze week heeft een aantal onzer het leven gekost en naar verhouding van hetgeen gepresteerd is, is het aantal slachtoffers zeer gering te noemen. Veel geringer dan wat veel beperktere operaties in het verleden van ons risten. Hun offer is er niet minder om en steeds blijft voor ons de gang naar het erkerikhof on-eindig veel zwaarder dan welke actie ook door vijandelijk vuur en zware hindernissen.

De T-Brigade breekt uit

te, het prachtige, brede moerasmeer, waar de bergen om heen gegroeped staan, die we vroeger alleen maar wazig uit de verte kenden, grauw en vaag, nu scherp getekend en vol kleuren.

Het is begrijpelijk, dat een mens, die zich lange tijd ongesloten heeft gevoeld, nu de roep naar de verte in zich voelt, waardoor alle pioniers zich getrokken gevoelden. Al het mooie, dat dit rijk gezegende land nu nog ongerept liet, wilden van dochterbij zien en genieten.

Maar uiteindelijk komen wij hier nu voor recht en veiligheid. En dus kunnen wij niet onszelf en ons vaandel vergeten: moesten er eigenlijk geen maatregelen genomen te hoeven worden. Moest niet in de krant gesproken worden van de „correcte houding tot dusver van de troepen”. Wij zijn toch hier om iets te brengen, niet om iets te nemen; wij zijn hier ten bate van de goedwillende bevolking, niet ten koste van hen. Wij willen immers zelfs, als het moet, ons eigen leven voor hen geven en zullen we dan het leven van anderen nog harder, nog moeilijker maken dan het al is en was?

Uiteindelijk zijn we wel pioniers, geen avonturiers. We hebben een te bittere ervaring aan eigen lijf ondergaan, dan dat we ons zelf zouden vergeten en vergoien en ze uiteindelijk laten zien, dat we hier ten onrechte zijn. We kunnen ons nooit iets privé toeigenen — Ook al is het niet duidelijk wie de eigenaar was. We kunnen het in beslag nemen, opbergen, in veiligheid brengen voor de rechtmatige eigenaars of de gemeenschap. We willen zelfbeheersing en eerlijkheid tonen, hulp en bescherming brengen, de mensen eindelijk laten voelen, dat zij bij ons weer veilig zijn. We moeten wel vechten, maar voor recht en orde.

Wat gij niet wilt, dat U geschiedt. Doet dat ook aan, in ander met!

Pak Kebon

Sinds wij U de vorige week vertelden, hoe de demarcatielijn naar het Zuiden overschreden werd is ook de richting Oost en West dit hinderlijk obstakel opgeruimd. Semarang is nu voor het eerst een stad geworden, waar het krijgsruoer nog maar van heel verre door-dringt, wel een verschijsl met den tijd, toen elke schietpartij in een der sectoren de gehele stad opschrikte.

Geheel en al veilig is het echter nog niet zoals de „lucht-aanval” van Dinsdagochtend 11. bewees. Wij vermoeden echter, dat deze aanvallen zo sporadisch zullen blijken, dat het niet de moeite waard is zich daarover bezorgd te maken. De republikeinse luchtmacht heeft hiermede waarschijnlijk de eerste en de laatste „luchtraid” van deze gehele actie uitgevoerd. De slachtoffers waren Indonesische burgers.

In het Zuiden zijn de troepen bezig zich te consolideren: „mopping-up operation” zoals de Engelsers dat tijdens de afgelopen oorlog pleegden te noemen. Het thans bezette gebied wordt schoongeveegd en beveiligd. Dit eist waakzaamheid en patrouillewerk in onbekend terrein. Nu komt echter de ervaring van de afgelopen maanden van pas. Als volleurde wondlopers sluipen onze mannen door het groen en zijn als altijd de slimsten. Ze zijn Semarang al vergeten en hebben weinig lust nog eens terug te ke-

ren naar dit oord van vevelling. Ze kennen maar een koers meer en dat is Zuid.

Verdarrassen hebben hun wachposten, die nog in en om Semarang zitten op de eerste plaats wat ruimte gemaakt in de richting Oost. Het beroemde Oostfront, dat bekend stond om zijn fanatieke verdedigers, werd wat onrustig in de eerste dagen van deze week. Twee vlot uitgevoerde acties van de Stoottroepen en Irene hebben hieraan een einde gemaakt: Mraanggen is een kampong binnen Nederlands gebied geworden. De republikeinen hadden hier inderdaad fameuze stellingen. Het was een modelwaterlinie, waarop onze jongens hun ogen uitkeken. Nog meer verhaasd stonden zij echter, dat deze linie zonder meer in de steek was gelaten. Al wat er van de verdedigers restte waren alweer schoenen en laarzen. Het is hier een desolate, verwilderde streek waar reeds lang alleen maar militairen huiscden. Bevolking werd er praktisch niet aangetroffen.

Het zesde heeft zich enkele dagen onledig gehouden met het opruimen van de hindernissen aan de Westzijde. Zij hebben hun lang-verdedigde kampongs verlaten en een flinke stoot voortwaarts gemaakt. Zij hadden hierbij hoofdzakelijk te vechten tegen versperringen. Maar in die strijd tegen boomstammen en bamboevonden zij ideale medewerkers in de 5e. Genie Veld. Overal

delijk bevrijd te zijn van de voortdurende oorlogsdreiging. Was de bevolking elders in den beginne gereserveerd en ging zij slechts aarzeland tot een hartelijken groet over, hier werden onze jongens werkzaam, als bevrijders binnen gehaald en vergat de Javaan zijn flegmatieke aard in uitbundige betuigingen van dank. Iedere soldaat werd toegejuicht met een hartelijke „terima kasih, toean!”

Dit is de vrucht van het pacificatie werk, dat sinds September in deze Westhoek is verricht. Reeds lang waren de geruchten over de toestanden in dit eens zo verlaten gebied over de demarcatielijn doorgedrongen en herhaaldelijk heeft de bevolking formeel om de komst van de Nederlandse troepen geseekt. Nu waren zij er. De bevolking was dan ook niet gevluht. Zij hadden zich even schuil gehouden voor het vuur, maar zodra de rust was weergekeerd kwam ze onbeveesd van alle zijden toelopen. Dit was de mooiste rechtvaardiging voor onze actie, die wij maar konden wensen!

Deze week heeft een aantal onzer het leven gekost en naar verhouding van hetgeen gepresteerd is, is het aantal slachtoffers zeer gering te noemen. Veel geringer dan wat veel beperktere operaties in het verleden van ons sisten. Hun offer is er niet minder om en steeds blijft voor ons de gang naar het erekerkhof on-eindig veel zwaarder dan welke actie ook door vijandelijk vuur en zware hindernissen.

O. V. W. - er wat nu ?

Ditmaal zullen we het hebben over het „naakte” MULO-diploma, dus zonder verdere speciale opleiding. De mogelijkheden voor deze categorie hangen wel zeer sterk samen met vraag en aanbod op de Arbeidsmarkt. Werkgevers zullen over het algemeen genezen zijn om de eisen zo hoog mogelijk te stellen, soms zelfs tot in het absurde toe. Dat deze politiek verkeerd is behoeft geen nader betoog, indien men bedenkt, dat iemand, die zich onderbetaald voelt, zal trachten zo snel mogelijk een andere betrekking te krijgen, ook al heeft hij tijdelijk het mindere baantje moeten accepteren. De werkgever krijgt zodoende een groot verloop van personeel hetgeen voor een bedrijf altijd ongewenst is.

Het is natuurlijk mogelijk, dat de werkgevers na het beëindigen der vijandelikheden op de Arbeidsmarkt in Indië te weinig aanbod zullen krijgen. Dit is niet onwaarschijnlijk zelfs, omdat hier van de Europese werkers vermoedelijk wel ruim de helft zal zijn verdwenen, deels gestorven in Japanse gevangenkampen, deels naar Holland afgevoerd of onbekwaam en te oud om te werken en deels omdat zij een betrekking aanvaard hebben in Holland in de nagenoeg twee jaar, die sedert de Japanse capitulatie zijn verlopen. Uit Holland, dat zelf geheel opgebouwd moet worden is vermoedelijk niet zo heel veel te verwachten. Het heeft zelf op velerlei gebied de eerste jaren veel krachten te kort

we job te solliciteren en dan komt het gebrek aan opleiding weer schrijnend naar voren.

Over het geheel zou ik iemand niet adviseren om een baan te accepteren, indien hij aan de daaraan te stellen normen niet voldoet. Hij zal dan vaak als noodkraacht worden gebruikt, om als eerste te worden geloozd als de tijden minder gunstig worden. Hij heeft zijn leven dan ingesteld op deze hogere inkomsten en voelt zich bij ontslag volkomen gedupeerd.

De richting, die iemand niet MULO-A diploma gewoonlijk uitgaat is het kantoorwerk en dan gewoonlijk de eenvoudiger baantjes. In de staf wordt hij, tenzij hij alweer den uitbinker is, meestal niet opgenomen. Daarbij komt dat Indië zelf een groot aantal MULO-abiturienten aflevert, zowel Europese als Indonesische. Het aanbod van werkrachten met MULO-A examen was dan ook uitgesproken groot en de betaling dienstengevolge vrij matig. Buiten het kantoorwerk staan nog diverse andere richtingen min of meer open b.v. de cultures. Hierbij werd gewoonlijk de eis gesteld voor stafemployé's 5 jarige H.B.S. of Koloniale Landbouwschool Deventer. Deze eis zal misschien onder de huidige omstandigheden wel wat worden gematigd, zodat ook de MULO-schouler een kans heeft. Hij zal dan zelf moeten tonen wat hij waard is.

Samenvattend zou ik dus willen zeggen dat de kansen voor de MULO-abiturient zonder verdere opleiding niet zo groot zijn. Hij zal een hevige concurrentie onderwinden van Indo-Europeaan en Indonesische zijde. Stekt hij zich hier te vreden met een klein baantje zonder voorlopig het uitzicht om Nederland weer eens terug te zien, dan ligt dit voor hem open. Kan hij door zelfstudie en lessen diploma Boekhouden A of B halen, dan komt hij er veel gunstiger voor te staan en is een contract op Europese basis mogelijk.

MULO-diploma alleen is over het algemeen niet voldoende, daarnaast zal men nog vakonderricht moeten hebben genoten, kweekschool voor Onderwijzers, Boekhouddiploma, een Land- en tuinbouwschool, middelbare zeevaartschool of iets dergelijks. Hierbij moet niet worden vergeten, dat ook hier te lande deze opleidingen worden gegeven en veel gevolgd.

R. H. R.
Hoofd v.d. Dienst Verzorging
Arbeidsreserve

De zwarte handel.

Door het Hoofdkwartier van de Adjutant Generaal wordt nogmaals met klem gewezen op het verderfelijke van de zwarte handel en de daarmee in verband staande verloop van Welfare-rantsoenen. Dit komt helaas maar al te veel voor. Welfare-rantsoenen worden persoonlijk aan de man uitgereikt en zijn persoonlijk bezit, maar... het is niet geoorloofd deze rantsoenen in de zwarte markt te brengen.

Rookt men niet, drinkt men niet, heeft men geen behoefte aan zeep, landpasta e.d., geeft dan de rantsoenen tegen kostende prijs aan Uw kameraden over. Hij die zich hieraan niet houdt en zijn rantsoenen tegen zwarte prijs verkoopt, zal de rantsoenkaart worden ontnomen en wordt uitgesloten van verdere rantsoenen.

De zwarte handel is een gif, dat helaas maar al te dikwijls als noodzakelijk kwaad beïrdeld wordt. Ik weet het wel: wanneer je niet te roken hebt en je hebt er het geld voor over, is het maar al te verleidelijk om een tinnetje Engelse of een pakje Amerikanen te kopen. De meesten van ons zijn verslaafd aan roken en hebben soms liever een sigaret dan een boterham. Midway-sigaretten zijn, om het maar zacht uit te drukken, niet erg in trek en als je roken wilt: ja dan..... En de bestrijding van de black market hebben we in eigen hand. De meeste genotsartikelen zijn van militaire zijde afkomstig en de huidige en onderdanige Chinese grijns, wanneer hij een zoet winstje kan maken en geloof me vrij: hij verdient er meer aan dan gif!!

Tot dusver is het verkopen van rantsoenen nog geen militair vergrijp en kan dit niet disciplinair gestraft worden. Rantsoenen zijn persoonlijk eigendom en juridisch kan men met zijn eigen spullen doen, wat men wil. Men zie de zaak echter enigszins anders. Het gaat er hier om om een kwaad en een verderfelijk kwaad te bestrijden; het is hier geen juridische, maar een morele kwestie geworden.

Het kwaad moet de kop ingedrukt worden en dat kan, wanneer we allen daaraan meewerken. Weest kameradschappelijk, laat U niet door een paar extra guldens in de kaart loeren of liever gezegd: uw welvarende afnemen. Want dan zijt gij alles kwijt.

*Er was een soldaat uit Stienken
Die wilde wat extra verdienen
Hij verkocht zijn rantsoenen
Wat hij niet had moeten doen
Want nu zit hij om zijn kaart te
graken.*

(Immericks van dezelfde strekking worden door de Redactie gaarne aanvaard).

J.v.A.

Beste neef Piet,

Zoo ben ik dan weer veilig en wel in Stampersgat beland. De terugreis verliep vlot en ik waar bij, dèk nouw mee de lui, die uit Indië repatrierden, ok 'n woordje mee kos spreken. Wè 'n prachtlând is 't toeh en wèt is 't zunde, dèst 't deur 'n stelletje oproektraaiers bedorven wordt.

In de haven van Amsterdam wier ik echt op z'n Nederlandsch ontvangen. De Niw'n waar d'r, 'n muziekkorps en d'r waar koffie mee broodjes. De filmwagen sting d'r ok en Ome Daan en ons Pietje waren in de wolken, toen ze me weer zagen. Alleinig waar Pietje 'n bietje teleurgesteld, dèk ginnen aap had meegebrocht, mar ik zin 'n dèr 'r wel, nen hoop apen rondliepen, mar dè ze nie allemaal te vertrouwen waren en dèk ze maar om mar gindz gelaten had. Mee 'n ekstra bus rejen we naar 't dorp. Dè waar versierd en overal hongen de vlaggen uit. Den burgenmister en de raad sting mijn aan de rand van de geminte op te wachten. We rejen uurst naar 't gemintehuis. Daar most ik hil wè spietsen aanheuren en netuurlijk al 'n'n belevenissen vertellen. Nouw, ik waar bij, dèr nouw 'ns vertellen kos, hoe 't werkelijk waar en nie zoos sommige kraante schrijven. Ik heb ze verteld van 't venie werk dè gulle doet en hoe ge die arme stumpe's, die de ekstremitsten uitgedreven hebben helpt en te eten gift; hoe dankbaar dèt die lui zijn en dè ze veel meer van de Nederlanders motten hebben dan van die merdek-schreuwens van hullie. En d'r waren d'r uurst nog, die 't nie ge-leuven vrouwen, mar toen ik ze de fotoos van de kleren en eetutideeling liet zien, begonnen ze toeh anders te praten.

En nouw ik 't over fotoos heb: van de week hèk die van de ontvangst in Semarang ok gekregen. 't Heet anders wel veni aan port gelost, Piet, om ze over te sturen. Die Tante Pos ister wel achter, slaat ok overal 'n slaaike uit, net as de Chinezen bij jullie. Die ontvangst zal ik m'n leven nie vergeten Piet. Al die keinder aan de haven mee d'r lekker brune smullekes en die uitgestoken handjes. Wè reken ze uurst toeh bang, ze dochten, geleuf ik, dèk de Koningin waar. En toen de tocht naar meubeer de kolonel. Wèt nen aardigen mensch is dè toeh, Piet, en mevrouw ok. Ze zijn niks

VERKOOPT UW RAN

nen, deels gestorven in Japan-
se gevangenkampen, deels naar
Holland afgevoerd of onbekwaam
en te oud om te werken en
deels omdat zij een betrekking
aanvaard hebben in Holland in de
nagenoeg twee jaar, die sedert de
Japane capitulatie zijn verlopen.
Uit Holland, dat zelf geheel opge-
bouwd moet worden is vermoede-
lijk niet zo heel veel te verwachten.
Het heeft zelf op velerlei gebied de
eerste jaren veel krachten te kort
h.v. Jngeneurs, M.T.S.-ers en tech-
nici. Dientengevolge zullen de eisen
op diverse gebieden hier vermoede-
lijk wel lager gesteld moeten wor-
den dan vóór de oorlog en waar
toen de eis H.B.S. 5 jc. werd ge-
steld, zal nu wellicht met MULO-B
noodgedwongen genoegen worden
genomen. Er schuilt in het boven-
staande evenwel een groot gevaar,
nl. dat men nu door het heesende
personeelstekort ondanks eigenlijk
te geringe opleiding wordt aange-
nomen, straks evenwel, als meer
ontwikkelde krachten beschikbaar
zijn, wordt ontslagen. Dit laatste
hangt natuurlijk sterk af van de
persoon zelf. Het is zeer wel moge-
lijk, dat iemand in een betrekking,
ondanks te geringe opleiding prima
voldoet door bijzondere eigen-
schappen als vijf en intelligentie.
Blijft hij de betrekking houden,
dan is er niemand die naar zijn op-
leiding vraagt. Verliest hij zijn
baan evenwel, door één of andere
reden, dan staat hij gewoonlijk in
een ongunstige tijd naar een nieu-

nichtingen min of meer open b.v.
de culturs. Hierbij werd gewoon-
lijk de eis gesteld voor staf-em-
ployé's 5 jarige H.B.S. of Koloniale
Landbouwschool Deventer. Deze
eis zal misschien onder de huidige
omstandigheden wel wat worden
gematigd, zódat ook de MULO-
scholier een kans heeft. Hij zal dan
zelf moeten tonen wat hij waard
is.

Samenwetend zou ik dus willen
zeggen dat de kansen voor de MU-
LO-abituuriënt zonder verdere op-
leiding niet zo groot zijn. Hij zal
een hevige concurrentie onderwin-
den van Indo-Europeanen en Indo-
nesische zijde. Stelt hij zich hier te-
vreden met een klein baantje zon-
der voorloopig het uitzicht om Ne-
derland weer eens terug te zien,
dan ligt dit voor hem open. Kan
hij door zelfstudie en lessen diplo-
ma Boekhouden A of B halen, dan
komt hij er veel gunstiger voor te
staan en is een contract op Euro-
pese basis mogelijk.

MULO-diploma alleen is over het
algemeen niet voldoende, daar-
naast zal men nog vakonderricht
moeten hebben genoten, kweek-
school voor Onderwijzers, Boek-
houddiploma, een Land- en tuin-
bouwschool, middelbare zeevaart-
school of iets dergelijks. Hierbij
moet niet worden vergeten, dat
ook hier te lande deze opleidingen
worden gegeven en veel gevolgd.

R. H. R.
Hoofd v.d. Dienst Verzorging
Arbeidsreserve

soms liever een sigaret dan een
boterham. Midway-cigaretten zijn,
om het maar zacht uit te druk-
ken, niet erg in trek en als je ro-
ken wilt: ja dan..... En de be-
strijding van de black market heb-
ben we in eigen hand. De meeste
genotsartikelen zijn van militaire
zijde afkomstig en de buitgande en
onderdanige Chinese grijnst, wan-
neer hij een zoet winstje kan ma-
ken en gelooft me vrij: hij verdient
er meer aan dan jij!!

Tot dusver is het verkopen van
rantsoenen nog geen militair ver-
grijp en kan dit niet disciplinair
gestraft worden. Rantsoenen zijn
persoonlijk eigendom en juridisch
kan men met zijn eigen spullen
doen, wat men wil. Men zie
de zaak echter engszins an-
ders. Het gaat er hier om om een
kwaad en een verderfelijk kwaad
te bestrijden; het is hier geen ju-
ridische, maar een morele kwestie
geworden.

Het kwaad moet de kop inge-
drukt worden en dat kan, wanneer
we allen daaraan meewerken.
Weest kameradschappelijk, laat U
niet door een paar extra guldens in
de kaart loeren of liever gezegd:
uw welvarekaart afsnemen. Want
dan zit gij alles kwijt.

*Er was een soldaat uit Sthenon
Die wilde voor eatra's verdienen
Hij verhocht zijn rantsoen
Wat hij niet had moeten doen
Want nu zit hij om zijn kaart te
griemen.*

(Limericks van dezelfde strek-
king worden door de Redactie
gaarne aanvaard).

J.v.A.

minister en de raad stung mijn aan
de rand van de gemeente op te
wachten. We rejen nuust naar 't
gemeintehuis. Daar most ik bli wé
spjetsen aanheuren en netuurlijk
al m'n belevenissen vertellen.
Nouw, ik waar bij. dêr nouw 'ns
vertellen kos, hoe 't werkelijk waar
en nie zooas sommige kraante
schrijven. Ik heb ze verteld van 't
veulle werk dé gulle doet en hoe
ge die arme stumpers, die de ek-
stremisten uitgedreven hebben
helpt en te eten gift; hoe dank-
baar dêt die lui zijn en dê ze veul
meer van de Nederlanders motten
hebben dan van die merdeka-
schreuwens van hullie. En d'r wa-
ren d'r nuust nog, die 't nie ge-
leuven wouwen, mar toen ik ze de
fotoos van de kleren en eestutdee-
ling liet zien, begonnen ze toch an-
ders te praten.

En nouw ik 't over fotoos heb:
van de week hék die van de ont-
vangst in Semarang ok gekregen.
't Heet anders wel veul aan port
gekost, Piet, om ze over te sturen.
Die Tante Fos ister wel achter,
slaat ok overal 'n slaake uit, net
as de Chinezen bij julie. Die ont-
vangst zal ik m'n leven nie ver-
geten Piet. Al die keinder aan de
haven mee d'r lekkere brinne
smullekes en die uitgestoken
handjes. Wè keken ze nuust toch
bang, ze dochten, geleuf ik, dêk de
Koningin waar. En toen de tocht
naar menheer de kolanel. Wét
'nen aardigen mensch is de toch,
Piet, en mevrouw ok. Ze zijn niks

VERKOOPT UW RAN

BRIEVEN VAN JAN TIPPEL

grootstig en ik kan me best veurstellen, dèt de hille brigade Tjigers d'r hard mee wegloupt. En... bij waar ok niks te veurnaam, om 't sjepeke, waar ik in zat, mee aan te douwen. De sjauffeur liet de sjeep zeker ekspres nie loopen, omdat 't wagentje al 'n bietje afhandsch begos te worren en docht bij z'n eiges: as 'de kolonel ziet, dèk zo'n beroerd ding heb, krijg ik meschiens wel 'n ander! Nie gek bekeken.

En wèt 'n leuk ventje is Jan Tjappel, ik kende 'm zo uit de beschrijving van Suze. Bovendien had de haren naam mee groote letters op z'n petje staan. Mee z'n rond bukske en z'n pijp is die echt zo'n stukke Brabantsche gemeedelijheid. En wè kan ie leuk jachen.

En wèt 'n mooie club hédde gulle. Ge kunt wel merken, dèt de welvaart-kapitein 'nen hoop goei personeel heet, om 't zoo veur mekaar te krijgen. D'r loopen ok 'nen hoop aardige durkses rond — affijn daar zulde gulle wel meer van weten; dës mijn terrein nie. Veur 'n tijdje lijkent mijn Semarangs wel gezellig, mar ik zoww d'r toech nie willen wonen; uurstens geef ik meer om Nederland en tweedens motte daar zoo af en toe 'ns utkunnen vliegen. Mar dteën tijd is geleuf ik ok wel op komst.

De kazerne van julle is 'n praechtgebouw. Ge kunt wel zien, dè Nederlanders dè gemak hebben, want ik geleuf nie, dèt die lui van Djokja dè klaar zowwen speulen. Ik waar daar echt in m'nen sas, toen ik al die bekende weer terug zag. En wèt 'nen hoop offesiere hédde gulle. Ik docht uurst, dèk bij de Generale Staf terechte kwam, mar toen ik die bekende gezichten zag, vauude ik mijn eiges al derekt thuis. Jooop mot van de polietiek nie veul hebben, mork ik wel en Theo kèkt nog altijd even zuur assie altijd gedaan heet. Dan zijn Ben en d'n Hendrik nog dezelfde lollige gasten es vrungger en Anton had zeker zoo veul te tellen gehad, dè z'n hand d'r van in 't verband zat. Ik had spijt dèk Tonnie nie zag, mar die waar zeker voetballen. Win heet Herman ok nog opgebeld, mar die waar te verlegen om te kommen. Affijn, ge, waart d'r zelf bij, dus hoef ik 't nie allemaal meer te schrijven. Mar 't meeste wèt mijn opviel waar de goeie geest, dè d'r bij julle is en nie alleenig bij julle, mar bij al die oveeweeters die ik gesproken heb.

Lieve, Suze, liefste Poes,

Ik ben niet in het binnenland, maar ik leg in het hospitaal. Ik ruk niet mee op en vecht niet tegen de extrinisten, maar leg op mijn bed. Dat is echt mijn. Als er wat te beleven is, grijp ik er altijd naast. Toen ik mijn kemmaie dee, kreeg ik na de kerke een sigaar en was toen zo ziek, asdat ze moeste feestvieren zonder mijn.

Toen mijn zusster trouwde, was ik om 10 uur al dronken vanweges dat ik er niet tegen kan. Toen ik goed en wel wist, asdat ik zonder jouw geen menutt meer gelukkig kon leven, moest ik naar Indië.

En zo is het altijd wat. Ik ben benieuwd, wat offer op onze trouwdag gebeurt. Ik denk asdat de dokter een half uur na de trouw zal merken, asdat ik ditterie heb of iets dergelijks en afgezonderd moet worden. Echt mijn.

Over dat hospitaal hoef ik je niet te schrijven. Het bennen dezelfde zusters met dezelfde streken. De eerste dag was ik bij weer

En zoo waar d'n dag om veur-dèk d'r erg in had. Bedant ze allemaal nog mar 'ns Piet, as ge kunt, veur de gezellige dagen. De kolonel, d'n overste van julle, de Welvaart, de pelsie en die sjauffeurs, die me zelfs 'nen wagen kedoowouwen doen. Zeg tegen Jan Tjappel, dèk de groeten van 'm aan Suze heb overgebracht en dè ze mee 't pakake erg blij was, tot z't openmakke, want d'r zaten alleenig mar boeken over betonvlechten in.

D'n brief van Sarina heik ok gehad. Kende gij dè vrouwde Piet? As ge te weten kunt kommen wie 't is, zeg dan mar tegen d'r dèk hillemaal nie kwaad ben gewest dè ze nie aan de boot waar; ik kan me best indinken dèt dè mee 'n stel keinder nie gaat. Mar ge mot haar ok zeggen, dè z'e'n bietje meer vertrouwen in julle mot hebben, want dèt de ekstrinisten 't heusch wel uit d'r lijf zullen laten, om op Semarang te schieten, zoolank as gulle d'r zit.

En, nouw zit ik dan weer thuis, 't is hier ok volop zomer, al kan 't hier veul benauwder zijn dan bij julle. Van dè klimaat bij ons krijgsde toch gin hoogte. De vekansies zijn hier weer begonnen. Ons Pietje is in Scheveningen gelosjeerd en zit aan dè zee. Ome Daan heet nog volop z'n werk en is weer hil bij dèk terug ben. En nouw maak ik d'r 'n eind aan Piet. Hil veul groeten van ons allemaal en omhelst deur oew

Tante Kee.

in mijn ouwe bed te liggen, maar ik had er al gauw weer genoeg van. Er bennen hier ook haast geen kennissen meer. Al onze jongens bennen, asseze enigszins kunnen, ontslagen en zitten nouw in het binnenland. Die hier nouw nog liggen, moeten ze met alle geweld vasthouden anders graan ze er vandoor. Die hebben ook allemaal de smoor in, asdat ze nouw er iets te doen is op hun bedden moeten leggen.

We waren bij die brug; ze noemen hem de Ting Tang-brug of iets dergelijks, toen ik van broerdigheid niet verder kon. Toevallig was er een dokter, en die had al twee dagen naar een gewonde lopen zoeken en die was blij asdat hij een slaattoffer had. Hij liet me niet meer los en zette twee hospikken op wacht, asdat ik niet meer weg kon. En zo kwam ik hier.

Ondertussen zitten de jonges in Salatiga en Ambabarawa. Af en toe hoor ik wel eens wat van ze. Ze bennen daar goed ondergebracht; ze zien teminste iedere dag wat anders. En daar bennen verse groentes en tomaten en het is er lekker koel. Ze bennen nog niet in Kopeng, waar iedere Semarang er landhuis heeft, zoasseze zegen. Dat moet wel een grote stad wezen.

As en toe kommen de ekstrinisten nog, mar alleen asset donker is. Net as in het begin in Semarang. We bennen alleen bang, asdat daar nouw weer een demarcatielijn komt. Ze hebben tegeswoordig iedere dag hun tjigepak aan en ze hebben al hier en daar een opening er bij moeten maken, omdat die dingen anders zo lastig bennen.

Hier in dè buurt van Semarang begonnen de extrinisten het weer lastig te maken. Dat bennen die vldemannen uit het Oosten, die denken asdat ze in de hemel komen asseze doodgeschoten worden.

Toen moesten onze jonges er naar toe om ze een eindje terug te dawan en dat ging nogal vlot. Hul-lie trokken hun schoenen er maar weer bij uit en gingen op de blote kakkes aan de haal. Overal laggen schoenen en laarzen. Toen hadden we ook de eerste slaattoffers.

Liefste Poeske, we weten wel, dèt dit avontuur niet zonder verliezen af ken lopen, maar het maakt je toch effen kapot, als je weer een paar kameraden verliest, die smorreges vol goeie moed mee op stap zijn gegaan. Maar daar ken je niet aan bliwe denken.

Het werk moet gedaan worden en hoe eerder het gedaan is, hoe minder asdat het kost.

De Ireentjes bennen bij deze acties ook van leer getrokken, dè jonges zeggen, asdat het puike soldaten bennen. Ze gingen op stap met offese naar een feest gingen en ik geloof wel, asdatte we gerust kennen wezen op deze jonges, al zienen ze er wat deftig uit met die pannekoeken op d'r kop.

De avondklok is nouw weer op negen uur gesteld, eerst was het zes uur. Dat ken ook best, want hier in Semarang is alles rustig. En nouw hebben wij nog niet eens een „Reomba” net as andere gebieden. Dat is weer een mooie vondst hé. Waarom noemen ze mijn nouw niet „Soldaerka”?

Je hoort hier 's aves zelfs geen dutse liedjes meer. Waarom weet ik niet. Verders hebben we een bombardement gehad. Dat wil zeggen, asdat een vliegtuig, twee bommen heeft gegooid. Ze hebben zo goed gemikt, asdat ze weer hun eigen landgenoten hebben geraakt net as eertijds met die artillerie altijd. Het vliegtuig zal wel erges in de bergen zijn neergelallen, want hij dee zo amechtig, asdatte we dochten, dat hij elk ogenblik naar beneden zou kommen in plaats van de bommen. Dat was de Republikeinse luchtmacht. Dat is geen grapje, want radio Djokja zee zelf asdat de republikeinse luchtmacht Semarang had „gebomd”.

Dat is mijn nieuws weer voor dè ze weel, Poeskalef. Het is allemaal over vechten en nog eens vechten, maar ik hoop, asdat ik de vollegende week over vrede ken schrijven. Assik anders aan de radio van Djokja hoor wat of ze de bevolking opzwepen, ben ik bang, asdat het nog wel effen zal duren. As teminste de verstandige mensens niet de baas worden.

Mar ik zit onderhand te preken of ik van de regeringsvoorblijbingsdienst ben. Dat komt, omdat ik heel de dag tijd heb om in dè krant te lezen. Behalve aster post is van jouw — en die komt gelukkig op tijd ondanks de acties. Dan blijft de krant leggen en lees ik telkes weer wat of je schrijft en probeer mij voor te stellen hoe je ook weer precies bent, want dat wordt wel eens vaag na al die jaren.

Het is gek, maar je wordt in mijn gedachten hoe langer hoe mooier, je ogen blauwer en je haren blondier. En ik voel me zo gelukkig, alleen al van jouw zo voor me te zien, asdat ik haast zonder dè honderdruizend zoenen ken van hem die zich noemt,

je

Jan.

Soldaat 1ste klasse der Infanterie.

P.S. Ik zee: haast.

SOEEN NIET ZWART.

Veur 'n tijdje ijkent mijn Semar-
rang wel gezellig, mar ik zouw d'r
toch nie willen wonen; unustens
geef ik meer om Nederland en
tweedens molte daar zoo af en
toe us utkunnen vliegen. Mar
dieën tijd is geleuf ik ok wel op
komst.

De kazerne van julle is 'n
prachtgebouw. Ge kunt wel zien,
de Nederlanders de gemakt heb-
ben, want ik geleuf nie, det die lui
van Djokja de klaar zouwen spen-
len. Ik waar daar echt in m'nen
sas, toen ik al die bekenden weer
terug zag. En wét 'nen hoop offe-
siere hadde gulle. Ik docht umst,
dèk bij de Generale Staf terechte
kwam, mar toen ik die bekende ge-
zichten zag, vuulde ik mijn eiges al
dereké thuis. Joop mot van de pol-
ietiek nie veul hebben, mork ik wel
en Theo kékt nog altjéd even zuur
assie altjéd gedaan heet. Dan zijn
Ben en d'n Hendrik nog dezelfde
lollige gasten as vrunger en Anton
haq' zeker zoo veul te tellen gehad,
de z'n hand d'r van in 't verhand
zat. Ik had spijt dèk Tonnie nie
zag, mar die waar zeker voetbal-
len. Wijn heet Herman ok nog op-
gebeld, mar die waar te verlegen
om te kommen. Affijn, ge waart
d'r zelf bij, dus hoef ik 't nie alle-
maal meer te schrijven. Mar 't
meeste wét mijn opviel waar de
goeie geest, die d'r bij julle is en
nie alleenig bij julle, mar bij al
die oveeweeters die ik gesproken

dèk d'r erg in had. Bedankt ze
allemaal nog mar 'ns Piet, as ge
kunt, veur de gezellige dagen. De
kolonel, d'n overste van julle, de
Welvaart, de pelisie en die sjauf-
feurs, die me zelfs 'nen wagen ke-
doe vrouwen doen. Zeg tegen Jan
Tippel, dèk de groeten van 'm aan
Suze heb overgebracht en de ze
mee 't pakske erg bij was, tot z't
openuakte, want d'r zaten alheug
mar boeken over bekonvlechten in.

D'n bruf van Sarina hek ok ge-
had. Kende gij de vrouwe Piet?
As ge te weten kunt kommen wie
't is, zeg dan mar tegen d'r dèk
hillemaal nie kwaad ben gewist de
ze nie aan de boot waar; ik kan
me best indenken det de mee 'n
srel keinder nie gat. Mar ge mot
haar ok zeggen, de ze'n bletje
meer vertrouwen in julle mot
hebben, want det de ekstrimisten
't heusch wel uit d'r lijf zullen
laten, om op Semarang te schieten,
zoolaanik as gulle d'r zit.

En, nouw zit ik dan weer thuis.
't Is hier ok volop zoner, al kan 't
hier veul benauwder zijn dan bij
julle. Van de klimaat bij ons krigg-
de toch gin hoogte. De vekansies
zijn hier weer begonnen. Ons
Pletje is in Scheremingen gelos-
jeerd en zit aan de zee. Ome Daan
heet nog volop z'n werk en is weer
hil bij dèk terug ben. En nouw
maak ik d'r 'n eind aan Piet. Hil
veul groeten van ons-allemaal en
omhelst deur oew

Kopeng, waar iedere Semaranger
een handhuis heeft, zoasseze zeg-
gen. Dat moet wel een grote stad
wezen.

Af en toe kommen de extrimis-
ten nog, maar alleen asset donker
is. Net as in het begin in Sema-
rang. We bennen alheen bang, asdat
daar nouw weer een demarcatielijn
komt. Ze hebben tegeswoordig
iedere dag hun tiggerpak aan en ze
hebben al hier en daar een opening
er bij moeten maken, omdat die
dingen anders zo lastig bennen.

Hier in de buurt van Semarang
beginnen de extrimisten het weer
lastig te maken. Dat bennen die
wildemannen uit het Oosten, die
denken asdatze in de hemel kom-
men asseze doodgeschoten worden.

Toen moesten onze jonges er
naar toe om ze een eindeje terug te
duwen en dat ging nogal vlot. Hul-
le trokken hun schoenen er maar
weer bij uit en gingen op de blote
kakkies aan de haal. Overal laggen
schoenen en laarzen. Toen hadden
we ook de eerste slaattoffers.

Liefste Poeske, we weten wel,
dat dit avontuur niet zonder ver-
liezen af ken lopen, maar het
maakt je toch effen kapot, als je
weer een paar kameraden verliest,
die smorreges vol goeie moed mee
op stap zijn gegaan. Maar daar ken
je niet aan blijve denken.

Het werk moet gedaan worden
en hoe eerder het gedaan is, hoe
minder asdat het kost.

Republikeinse luchtmacht. Dat is
geen grapje, want radio Djokja zee
zelf asdat de republikeinse lucht-
macht Semarang had „gebond”.

Dat is mijn nieuws weer voor de-
ze week, Poeskelief. Het is alle-
maal over vechten en nog eens
vechten, maar ik hoop, asdat ik
de vollegende week over vrede
ken schrijven. Assik anders aan de
radio van Djokja hoor wat of ze
de bevolking opzwepen, ben ik
bang, asdat het nog wel effen zal
duren. As teminste de verstandige
mensen niet de baas worden.

Maar ik zit onderhand te preken
of ik van de regeringsvoorlich-
tingsdienst ben. Dat komt, omdat
ik heel de dag tijd heb om in de
krant te lezen. Behalve aster post
is van jouw — en die komt geluk-
kig op tijd ondanks de acties.
Dan blijft de krant leggen en lees
ik telkes weer wat of je schrijft
en probeer mij voor te stellen hoe
je ook weer precies bent, want dat
wordt wel eens vaag na al die ja-
ren.

Het is gek, maar je wordt in
mijn gedachten hoe langer hoe
moeter, je ogen blauwer en je ha-
ren blond. En ik voel me zo ge-
lukkig, alleen al van jouw zo voor
me te zien, asdat ik haast zonder
de honderdulzende zoenen ken van
hem die zich noemt.

je

Jan.

Soldaat 1ste klasse der

Infanterie.

P.S. Ik zee: haast.

Tante Kee.

TSOEN NIET ZWART.

TIN

In een oorlog merkt men soms, dat er plotseling sommige artikelen niet of bijna niet meer te krijgen zijn en men gaat eens naderken over de oorzaken hiervan. Waaronn moesten bijv. tijdens de bezetting in Nederland de oude tubus van crenes en tandpasta worden ingeleverd om nieuwe te krijgen? Hoe kwam het, dat de metaalbewerker's moeporden over het gebrek aan de slechte solderemateriaal? Omdat een van de belangrijkste grondstoffen ontbrak en wel het tin.

Wist U, dat de blikfabriage en de conservenindustrie niet zonder tin kunnen? Het dunne laagje tin op elke blikfuser-plaat moet roesten voortkomen. Is inderdaad een dun schilfje (slechts 1% van het gewicht aan blik), maar het moet er zijn en als U eens nagaat, hoeveel blik er alleen al in de oorlog is gebruikt voor verpakkingsmateriaal van voedings- en genotmiddelen voor de geallieerde legers — alles werd immers ingeblikt — dan begrijpt U, dat er heel wat duizenden tonnen tin nodig waren en zijn. De „tinplate” fabrieken gebruikten de helft van de wereldproductie aan tin, ruim 60.000 ton. Tin is dus een belangrijk metaal.

Ther's komt op aarde voor in Bolivia, Zuid-Birma, Siam, India, China, op Malakka en enkele eilanden van Nederlands-Indië, in Nigeria en de Belgische Congo. Deze landen hebben in de crisis-jaren rond 1930 een overeenkomst gesloten, waarbij werd bepaald, dat een Internationale commissie uit zou maken, hoeveel tin elk land mocht exporteren.

Deze restrictie- (beperking) overeenkomst was nodig, daar de wereldproductie groter was geworden dan het verbruik. Het gevolg hiervan was n.l., dat de prijzen sterk daalden en er met verlies moest worden gewerkt.

Voor de oorlog leverde Nederlands-Indië ongeveer 1/5 van de wereldproductie. Alleen Malakka produceerde meer. De belangrijkste bedrijven zijn op Banka, Biliton en Sinking in de Rionuw-groep. De Banka-tinwinning is van het Gouvernment. De helft van de Indische producten kwamen hier vandaan. De Biliton-maatschappij was een particuliere onderneming; in 1927 zou echter de concessie aflopen en daarom werd in 1923 de Gemeenschap-pelijke mijnbouw Maatschappij Biliton opgericht, waarin het Gouvernment belangrijke medezeggenschap kreeg. Biliton leverde voor de oorlog 36% van de Indische tin. De Sinking My is sedert 1933 werkzaam onder controle van de Biliton Groep en bracht in 1940 6% van de totale tinproductie op de markt. Te Bangkinang (Sumatra's Westkust) werd door de bevolking tin gewonnen. De opbrengst was echter zeer klein.

Voor het beschrijven van de huidige geschiedenis der tinwinning is het bestek van dit artikel te klein. Wel is het interessant te weten, dat reeds de Oost-Indische Compagnie in 1717 met de Sultan van Palembang, die toen de baas was over Banka, een handelstijf dreef in tin.

Eerst was de Compagnie niet zo erg happig, maar toen er kapers op die kust kwamen, sloten zij een tin-contract met den Sultan. In de gehele 18e eeuw was 't ruinoerig om Banka. Sluikhandel, zeeoverrij, zelfs infiltraties van rampokbenden op het rijke tineland waren aan de orde van de dag. De ellende werd nog vergroot door hongersnood en ziekten.

Banka is onvruchtbaar, dus het voedsel moest worden ingevoerd. De Sultan bekommerde zich niet om zijn onderdanen en de Compagnie was niet bij machte de zeeoverrij tegen te gaan in dit gebied van elandjes, kranken en ondiepten. Pas na het Engelse tussenschuur kwam in 1816 Banka onder Nederlands-Indisch bewind. Nog heel lang is

het er onrustig geweest. In 1847 werd er in de Nederlandse Volksverteenwoordiging zelfs over gesproken het eiland naar te verkopen, maar het bleef bij plannen. Na 1880 werd de tinwinning verbleed door de toepassing van techniek en wetenschap. En de arbeiders? Reeds vanaf 1700 waren het Chinezen die leiding gaven bij het ontginnen van tinerts. Alle jaren werden nieuwe krachten gewonnen in China, daar de inheemse bevolking niets voelde voor de arbeid in de mijnen. In 1891 kwam het belangrijke „Therreglement” tot stand, waarbij werd bepaald, dat de mijnhouding rechtstreeks onder Chinese leiding zou staan. Hierboven kwam een Europese arbeidsinspectie door technici. Dit reglement is van groot belang geweest voor de arbeidsprestaties.

Wel waren er jaren dat de werking van nieuwe koeltes een fiasco was en het optreden van de beïnzichtende handelden ten grave sleepten, maar dan kwamen er hogere werkingsspremlies, betere arbeidsomstandigheden en figuren als Dr. Eykman, die bijv. ontdekte, dat de mensen, die gladde, van het zilvervliesje ontdane rijst aten, dikwijls last kregen van beribert en die ruwe rijst aten, bijna niet. Dr. Eykman heeft voor zijn medische onderzoeken de Nobelprijs gekregen in 1929. Ondanks alle tegenstrijdigheden is Banka in de 20ste eeuw het belangrijkste tineland van Insulinde geworden.

Door onvermoeibare werkhraacht en vooral door het doorzetten in crisistijden, heeft zich ook op het eiland Biliton een flinke industrie gevormd. De onderzochingen op Banka en Biliton kwamen goed van pas op Sinking. Toch moest ten gevolge van de prijsverschommelingen op de wereldmarkt hulp worden gezocht bij de Biliton Mij.

Tin komt voor als erts in de vorm van thoxxyde (Thirsteen). De ontginning van het tinerts, dat zich meestal bevindt in lagen dicht aan de oppervlakte, die zich zelfs tot in de zee uitstreken, o.a. bij Sinking, geschiedt door middel van boven- en ondergrondse mijnbouw en baggermachines. Het erts wordt, als het verkregen is, gewassen en moet dan naar de smelterij. Daar wordt het zeer sterk verhit en het metaal komt vrij in gesmolten toestand. Het Banka-erts bevat zeer veel zuiver tin, ongeveer 75%. Terwijl het tin-erts van Biliton en Sinking naar de smelterij van de Hollandse metallurgische bedrijven te Arnhem gaat, bezit Banka zijn eigen smelterijen en wel te Muntoek en Pangkal Pinang. Slechts een klein percentage erts wordt in Singapore gemolten.

Tijdens de bezetting hebben de Japansen het grootste gedeelte der voortraden weggesleept en zelf weinig geproduceerd. Na de capitulatie zijn de bedrijven erg verwaarloosd terug gevonden. Electromotoren en machines waren gestolen, sleepboten, lichters en prauwen, die het tin naar de grote uitvoerhavens transporteerden gezonken. Op Biliton is men in October 1945 weer begonnen. Gelukkig waren er nog baggermolens in tact. De Banka-bedrijven startten na de bezetting van Banka door de Stoottroepen in Februari 1946, 15.000 werklieden en een staf van 300 man succes. In 1946 werd er totaal 7.000 ton geproduceerd en uitgevoerd 9.000 ton, daar er nog voortraden waren. Dit gaf een deviesenoopbrengst van f 31.000.000.

Voor 1947 zijn er grootse plannen gemaakt. Men hoopt de helft van de voor-oorlogse productie te bereiken en er wordt verwacht dat reeds in 1949-1950 meer zal worden geproduceerd dan in 1938.

In Tampa zijn de drie grootste baggermolens ter wereld gebouwd. De eerste, „De Stuyvesant”, die na een sleepreis van 15.000 mijl, o.a. door het Panama-kanal, op Biliton is aangekomen, meet 246 voet en heeft 148 twee-oms emmers. De bouwkosten bedroegen 2.000.000 dollars. In Februari — Maart 1947 heeft de bekende Nederlandse werf „Gus-

to” drie tinbaggermolens te water gelaten en de Internationale sleepdienst van Smit en Co heeft ze naar Indië versleept. In totaal komen er dit jaar acht nieuwe tin-baggermolens in gebruik.

De smelterij bij Arnhem kon alweer 3/4 van de productie van 1946 werken. De rest is gesmolten in Houston (Texas). Gelukkig zijn de geëxploiteerde ertslagen de eerste tienallen jaren nog niet uitgeput en daarna zullen er wel weer nieuwe vindplaatsen zijn. Nu reeds worden uitgebreide boringen gedaan.

De tinproductie is van de grootste beteekenis, daar de vergroting van tinuitvoer het buitenlands crediet van Indië vergroot en de producten van de Archipel helpt de oude, voorname plaats op de wereldmarkt weer te doen innemen.

J. S. van I.-R.S. vraagt:

Hoe wordt in dienst het verschil tussen koffie en thee bepaald?

Eigenlijk een overbodige vraag, welke bovendien van sarcaasme getuigt. Toen ik nog bij de Schutterij en de Landwacht diende, werd 's morgens thee en 's avonds of 's middags koffie verstrekt, behalve op Zaterdag- en Zondagmiddag, want dan was het thee.

Bovendien heeft de Dienst Vorming op veelvuldig verzoek een handig apparaatje (Theekometer) laten vervaardigen, dat fellios de aanwezigheid van koffie of thee of van beiden aantoonst. In dit geval kan men picobello de juiste mengverhouding aflezen. Theekometers zijn gratis bij de Dienst Vorming te verkrijgen; zij dienen te worden aangevraagd in zeevond langs de hieraanzekende weg. (Dit laatste om de aanvraag te bespoedigen).

De aanwezigheid van koffiedik, resp. theebaren is geen zilverre maastaf voor de aard van het vocht, aangezien bij 23% van de gemeten proeven, theebaren in de koffie en bij 16% koffiedik in de thee werd aangetroffen. Zoals reeds eerder geconstateerd werd, is het in ieder geval een overbodige vraag, daar het drinken van bier het veiligste, gezondste en smakelijkste is.

Marietje P. te A. schrijft, dat ze verhoofd is met een M.F. er en wil gaarne weten, wat dit betekent.

Laeve Marietje, ik vind het erg aardig, dat nu ook de nichtjes mij begijnen te schrijven. Het is echter niet juist, dat M.F. een afkorting zou zijn van „Minder Populair”, hoor! M.F. is alleen maar M.F. en zegt genoeg. Met hartelijke groeten en een grootvaderlijk kusje.

O.P.A.

BUIT

De mijnensectie was zorgvuldig voorwaarts gegaan en had om alle verdachte plekjes langs de weg een mooi wit bandje gespreid. Daarachter volgde de Staf met alles wat daar zoal bij hoort.

Plotseling ziet de commandant, dat een van zijn gevoleg zijn hoofddekkel heeft gekoooid met een felwitte band. Och, als de tegenstander het je zo gemakkelijk maakt verzin je al iets.

„Hee komt U daaraan?” vraagt de bezorgde bataljonsvader verbaasd.

„Buit!” in het trotse antwoord.

„Die hebben ze hier met massa's langs de weg achtergelaten!”

Generaal Spoor en de pers.

Op 24 Juli hield Generaal Spoor een persconferentie voor tal van journalisten van de binnen- en buitenlandse pers.

Er was ook gelegenheid om vragen te stellen. Op de vraag of de Nederlandse-troepen ook naar Solo en Djokja zouden gaan, antwoordde de Generaal met een wedervraag: „Wat denkt U er zelf van?” De vraagsteller, een Amerikaan, antwoordde onder grote hartzelt „Well, I think you should take them”. Natuurlijk was de Amerikaan niet tevreden, hij wilde toch ook wel weten, hoe de Le-ggercommandant er zelf over dacht. Deze meende zich echter hierover niet onvoorzichtig te mogen uitspreken.

Een andere listige vraag was of het juist was, dat wij bij Cheribon een actie hadden ingezet met 50 tanks.

„Vijftig tanks?” antwoordde de Generaal onder luid gelach „dat lijkt me wel erg veel voor ons!”

Nederlandse Penicilline.

Toen in de bezettingstijd heel vage berichten over penicilline tot ons land doordrongen, is de Nederlandse Gist- en Spiritusfabriek te Delft onmiddellijk begonnen met reseaurch-werk, dat in alle stilte moest geschieden, doch het bewonderwaardige resultaat opleverde, dat bij de bevestiging in het laboratorium reeds penicilline was bereid. Toen men het met de Amerikaanse praeparaten kon vergelijken, bleek het eenzelfde werking uit te oefenen.

Eerst na de bevestiging was het mogelijk, de productie op technische schaal te beproeven — wat heel wat anders is. Ook hiermee had men succes en sinds Augustus van het vorige jaar wordt een deel van de in ons land gebruikte penicilline in Delft gemaakt. Men stelt alles in het werk, om de productie op te voeren en hoopt binnen afzienbare tijd niet alleen zoveel te maken, dat aan de huidige vraag kan worden voldaan, maar dat bovendien de toepassing van dit belangrijke geneesmiddel uitgebreid kan worden.

Denken velen — teken des tijds! — daarbij allereerst aan de deviezenbesparing, die van productie in eigen land het gevolg zal zijn, zo mag men toch ook niet gerechtvaardigde trots erop wijzen, dat hier een Nederlands bedrijf, op eigen initiatief, zonder subsidies, in staat was, dat te bereiken, waarvoor de Engelsen Amerikaanse hulp nodig hadden en waarvan zij steeds weer zagen, dat zonder de oorlog en de daaruit voortvloeiende steun van de militaire autoriteiten, wellicht nooit het moeizame en kostbare reseaurchwerk tot een goed einde zou zijn gebracht. Prestaties als deze kunnen ons moed geven en vertrouwen in de toekomst.

Als merkwaardige bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat bovengenoemd bedrijf onlangs het eerste nummer uitgaaf van een tijdschrift, dat geheel aan penicilline en aanverwante stoffen gewijd zal zijn en dat het eerste van die aard ter wereld is. Het is voornamelijk bestemd ter verspreiding onder de artsen. Men vindt in dit eerste nummer een zeer leesbare samenvatting over de eigenschappen van penicilline.

waartoe werd bepaald, dat een internationale commissie uit zou maken, hoewel tin elk land mocht exporteren.

Deze restrictie- (beperking) overeenkomst was nodig, daar de wereldproductie groter was geworden dan het verbruik. Het gevolg hiervan was n.l., dat de prijzen sterk daalden en er met verlies moest worden gewerkt.

Voor de oorlog leverde Nederlands-Indië ongeveer 1/5 van de wereldproductie. Alleen Malakka produceerde meer. De belangrijkste bedrijven zijn op Banka, Billiton en Slnkep in de Rionw-groep. De Banka tinwinning is van het Gouvernements. De helft van de Indische producten kwamen hier vandaan. De Billiton-maatschappij was een partijechter de concessie aflopen en daarna werd in 1923 de gemeenschapselijke mijnbouw Maatschappij Billiton opgericht, waarin het Gouvernements belangrijke medezeggenschap kreeg. Billiton leverde voor de oorlog 38% van de Indische tin. De Slnkep My is sedert 1933 werkzaam onder controle van de Billiton Groep en bracht in 1940 6% van de totale tinproductie op de markt. Te Bangkuanang (Sumatra's Westkust) werd door de bevolking tin gewonnen. De opbrengst was echter zeer klein.

Voor het beschrijven van de volledige geschiedenis der tinwinning is het beste van dit artikel te klein. Wel is het interessant te weten, dat reeds de Oost-Indische Compagnie in 1717 met de Sultan van Palembang, die toen de thas was over Banka, een handelstje dreef in tin.

Eerst was de Compagnie niet zo erg happig, maar toen er kapers op de kust kwamen, sloten zij een tincontract met den Sultan. In de gehele 18e eeuw was 't ruwoerig om Banka. Sluikhandel, zeerovertij, zelfs infiltraties van rampokbenden op het rijke tineland waren aan de orde van de dag. De elande werd nog vergroot door hongersnood en ziekten.

Banka is onruichbaar, dus het voedsel moest worden ingevoerd. De Sultan bekommerde zich niet om zijn onderdanen en de Compagnie was niet bij machte de zeerovertij tegen te gaan in dit gebied van eilandjes, kreek en ondiepten. Pas na het Engelse tussenbestuur kwam in 1816 Banka onder Nederlands-Indisch bewind. Nog heel lang is

De onderwindingen op Banka en Billiton kwamen goed van pas op Slnkep. Toch moest ten gevolge van de prijschommelingen op de wereldmarkt hulp worden gezocht bij de Billiton Mij.

Tin komt voor als erts in de vorm van tinooxyde (Tinsteen). De ontginning van het tinsteen, dat zich meestal bevindt in lagen dicht aan de oppervlakte, die zich zelfs tot in de zee uitstreken, o.a. bij Slnkep, geschiedt door middel van boven- en ondergrondse mijnbouw en baggermachines. Het erts wordt, als het verkregen is, gewassen en moet dan naar de smelterij. Daar wordt het zeer sterk veruit en het metaal komt vrij in gesmolten toestand. Het Baerka-erts bevat zeer veel zuiver tin, ongeveer 75%. Terwijl het tin-erts van Billiton en Slnkep naar de smelterij van de Hollandse metalurgische bedrijven te Arnhem gaat, bezit Banka zijn eigen smelterijen en wel te Muntok en Pangkal Pinang. Slechts een klein percentage erts wordt in Singapore gesmolten.

Tijdens de bezetting hebben de Jappen het grootste gedeelte der voorraden weggehaept en zelf weinig geproduceerd. Na de capitulatie zijn de bedrijven erg verwaarloosd terug gekomen. Elektromotoren en machines waren gestolen, sleepboten, lichters en prauwen, die het tin naar de grote uitvoerhavens transporteerden zinken. Op Billiton is men in October 1945 weer begonnen. Gelukkig waren er nog baggermolens in tact. De Banka-bedrijven startten na de bezetting van Banka door de Stoothoopen in Februari 1946, 15.000 werkliden en een staf van 300 man gingen direct aan de slag en met succes. In 1946 werd er totaal 7.000 ton geproduceerd en uitgevoerd 9.000 ton, daar er nog voorraden waren. Dit gaf een deviezenopbrengst van f 31.000.000.

Voor 1947 zijn er grootse plannen gemaakt. Men hoopt de helft van de voor-oorlogse productie te bereiken en er wordt verwacht dat reeds in 1949-1950 meer zal worden geproduceerd dan in 1938.

In Tampa zijn de drie grootste baggermolens ter wereld gebouwd. De eerste, „De Stuyvesant“, die na een sleepreis van 15.000 mijl, o.a. door het Panama-kanaal, op Billiton is aangekomen, meet 246 voet en heeft 148 twee-oms emmers. De bouwkosten bedroegen 2.000.000 dollars. In Februari — Maart 1947 heeft de bekende Nederlandse werf „Gus-

op veelvuldig verzoek een handig apparatje (Theekofmeyer) laten vervaardigen, dat fellous de aanwezigheid van koffie of thee of van beiden aantoon. In dit geval kan men picobello de juiste mengverhouding aflezen. Theekofmeters zijn gratis bij de Dienst Vorming te verkrijgen. Zij dienen te worden aangevraagd in zeevond langs de hiërarchieke weg. (Dit laatste om de aanvraag te bespoedigen).

De aanwezigheid van koffiedik, resp. theebaren is geen zultvere maatstaf voor de aard van het vocht, aangezien bij 25% van de genomen proeven, theebaren in de koffie en bij 16% koffiedik in de thee werd aangetroffen. Zoals reeds eerder geconstateerd werd, is het in ieder geval een overbodige vraag, daar het valken van hier het veiligste, gezondste en smakelijkste is.

Marjetje P. te A. schijft, dat ze verloofd is met een M.P. er en wil gaarne weten, wat dit betekent.

Lieve Marjetje, ik vind het erg aardig, dat nu ook de nichjes mij beghmen te schrijven. Het is echter niet juist, dat M.P. een afkorting zou zijn van „Minder Populair“, hoor! M.P. is alleen maar M.P. en zegt genoeg. Met hartelijke groeten en een grootvaderrijke kusje.

O.P.A.

BUIT

De mijnensectie was zorgvuldig voorwaarts gegaan en had om alle verdachte plekjes langs de weg een mooi wit bandje gespreid. Daarachter volgde de Staf met alles wat daar zoal bij hoort.

Plotseling ziet de commandant, dat een van zijn gevolg zijn hoofd-deksel heeft getooid met een felwitte band. Och, als de tegenstander het je zo gemakkelijk maakt verzin je al iets.

„Hoe komt U daaraan?“ vraagt de bezorgde bataljonsvader verbaasd.

„Buit!“ in het troise antwoord. „Die hebben ze hier met massas' langs de weg achtergelaten!“

Generaal Spoor en de pars.

Op 24 Juli hield Generaal Spoor een persconferentie voor tal van journalisten van de binnen- en buitenlandse pers.

ue, dat nu de bevrijding in het laboratorium reeds penicilline was bereid. Toen men het met de Amerikaanse preparaten kon vergelijken, bleek het eenzelfde werking uit te oefenen.

Eerst na de bevrijding was het mogelijk, de productië op technische schaal te beproeven — wat heel wat anders is. Ook hiermee had men succes en sinds Augustus van het vorige jaar wordt een deel van de in ons land gebruikte penicilline in Delft gemaakt. Men stelt alles in het werk om de productie op te voeren en hoopt binnen afzienbare tijd niet alleen zoveel te maken, dat aan de huidige vraag kan worden voldaan, maar dat bovendien de toepassing van dit belangrijke geneesmiddel uitgebreid kan worden.

Denken velen — teken des tijds! — daarbij allereerst aan de deviezenbesparing, die van productie in eigen land het gevolg zal zijn, zo mag men toch ook niet gerechtvaardigde trots erop wijzen, dat hier een Nederlands bedrijf, op eigen initiatief, zonder subsidies, in staat was, dat te bereiken, waarvoor de Engelsen Amerikanen hulp nodig hadden en waarvan zij steeds weer zeggen, dat zonder de oorlog en de daaruit voortvloeiende steun van de militaire autoriteiten, wellicht nooit het moeizame en kostbare reseaarwerk tot een goed einde zou zijn gebracht. Prestaties als deze kunnen ons moed geven en vertrouwen in de toekomst.

Als merkwaardige bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat bovengenoemd bedrijf onlangs het eerste nummer uitgaf van een tijdschrift, dat geheel aan penicilline en aanverwante stoffen gewijd zal zijn en dat het eerste van die aard ter wereld is. Het is voornamelijk bestemd ter verspreiding onder de artsen. Men vindt in dit eerste nummer een zeer leesbare samenvatting over de eigenschappen van penicilline.

MASMAN & STROINK SMG.